

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1749

Vragen van de leden **Van der Ham** en **Verhoeven** (beiden D66) aan de ministers van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie over *het gebrek aan talent, kennis en kunde als grootste actuele bedreiging voor onze economische groei* (ingezonden 28 januari 2011).

Antwoord van minister **Van Bijsterveldt-Vliegenthart** (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap), mede namens de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (ontvangen 10 maart 2011).

Vraag 1

Wat is uw reactie op de zorgen van het Nederlandse bedrijfsleven over de bezuinigingen van dit kabinet op het onderwijs?¹

Antwoord 1

Het kabinet staat voor de opgave om de overheidsfinanciën weer op orde te brengen. Niet als doel op zich, maar om de economie en samenleving nu en in de toekomst houdbaar te laten zijn.

Zoals blijkt uit het overzicht in de onderwijsparagraaf van het regeerakkoord is het bedrag aan ombuigingen gelijk aan het bedrag dat is uitgetrokken voor intensiveringen. Daarbij merk ik op dat, net als andere departementen, het ministerie van OCW een bijdrage levert aan de taakstelling voor de subsidies, de gematigde loonontwikkeling en de taakstelling voor het Rijk, de agent-schappen en de ZBO's.

Vraag 2

Erkent u dat de bezuinigingen op het hoger onderwijs afdoen aan de aantrekkelijkheid van Nederland? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 2

Nee, zie hiervoor in eerste instantie het antwoord op vraag 1. Daar komt bij dat waar het de aantrekkelijkheid van ons land voor buitenlandse investeringen betreft, factoren als de centrale ligging in Europa, het goed ontsloten zijn, het goede fiscale klimaat en het relatief goede opleidingsniveau van de beroepsbevolking even belangrijk zijn als de kwaliteit van de onderwijs- en kennisinfrastructuur. En ons land scoort goed op deze punten.

¹ Nu.nl, «Gebrek aan kennis is bedreiging», 25 januari 2011.

Waar het de aantrekkelijkheid van ons land voor buitenlands talent betreft, wordt verwezen naar het eerder aan u gezonden onderzoeksrapport «Wat beweegt kennismigranten». Hieruit blijkt dat goede loopbaankansen in een kwalitatief hoogwaardige kennisinfrastructuur het belangrijkste argument voor een kenniswerker is om elders zijn of haar talenten in te zetten. Ons land blijkt volgens genoemd rapport op dit punt de concurrentie met andere OESO-landen goed aan te kunnen.

Zoals uit het antwoord op vraag 1. blijkt, zet het kabinet juist ook in op een kwaliteitsimpuls van de onderwijs- en kennisinfrastructuur. Daarnaast wijzen wij erop dat de keuze voor en de instelling van negen topsectoren waarbinnen wetenschap, bedrijven en overheid samenwerken aan een versterking van de concurrentiekracht van onze economie, direct aangrijpt bij de belangrijkste, hiervoor genoemde beweegredenen van de kennismigrant. Deze duidelijke herkenbaarheid en zichtbaarheid van de richting waarin onze kenniseconomie zich de komende jaren zal gaan ontwikkelen, zal de aantrekkelijkheid van ons land voor de internationale kenniswerker zeker versterken.

Vraag 3

Hoe gaat u er, ondanks de bezuinigingen op het hoger onderwijs en de voorgenomen plannen in het regeerakkoord op het gebied van immigratie en asiel, voor zorgen dat ons land aantrekkelijk blijft voor buitenlands talent?

Antwoord 3

Zoals in het regeerakkoord al is aangegeven, zal het kabinet ervoor zorg dragen dat de voornemens op migratiegebied de bevordering van de kenniseconomie niet zal belemmeren. Daarbij wordt erop gewezen dat in het keuzeproces van een kennismigrant voor een bepaald land, de wet- en regelgeving geen erg grote rol speelt. Zoals hiervoor opgemerkt gaat het de kennismigrant vooral om goede loopbaankansen in een kwalitatief hoogwaardige kennisinfrastructuur. Een zodanige kennisinfrastructuur dat het «the place to be is» op een bepaald vakgebied of specialisatie. Het doel van de 9 topsectoren is ons land tot zo'n gebied te maken en de huidige regelgeving voor kennismigranten sluit daarop goed aan.

Vraag 4

Hoe verklaart u het grotere vertrouwen van bijvoorbeeld het Duitse bedrijfsleven in de economische groei? Bestaat er een relatie met de investeringen van de Duitse overheid in kennis?

Antwoord 4

Als indicator voor het vertrouwen van het bedrijfsleven wordt vaak het zogenaamde «producentenvertrouwen» gebruikt. Dergelijke indices worden samengesteld op basis van enquêtes waarin ondernemers wordt gevraagd naar hun verwachtingen over de toekomstige bedrijvigheid. Tevens spelen het oordeel over de voorraden gereed product en orderposities en daarmee de recente economische prestaties een rol. Op basis van cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek, het Duitse Institut für Wirtschaftsforschung en de Europese Commissie van het producentenvertrouwen blijkt inderdaad dat het Duitse bedrijfsleven momenteel meer vertrouwen heeft dan het Nederlandse bedrijfsleven. De Duitse economie heeft in 2010 beter gepresteerd dan de Nederlandse economie. Volgens de Duitse overheid groeide haar economie in 2010 met 3,6%. Dit terwijl het Centraal Planbureau voor Nederland in december uitging van 1¾% groei (CPB Nieuwsbrief, 4, december 2010). De goede realisatiecijfers van Duitsland heeft een aantal verklaringen. Het is ten eerste waarschijnlijk dat een deel van de betere prestatie verklaard kan worden door het feit dat de Duitse economie door de crisis een grotere klap heeft gehad dan de Nederlandse economie (OESO, OECD Economic Outlook, 87, mei 2010). Een tweede verklaring is de sectorstructuur. Het is vooral de Duitse maakindustrie die goed presteert. Deze industrie is meer dan de Nederlandse gericht op de productie van machines en auto's. Het zijn vooral deze producten waarnaar in opkomende landen veel vraag is. Opkomende landen groeien snel. Duitsland profiteert hier meer van dan de meeste andere landen, zo blijkt uit een studie naar uitvoer naar de BRIC-landen (Groot, Lejour en

Gerritsen, Uitvoer naar opkomende economieën, Economisch Statistische Berichten, 96, 7 januari 2011). Duitsland is zelfs in staat gebleken zijn aandeel in de wereldexport constant te houden op het niveau van 2000 (the Economist, Vorsprung durch exports, 3 februari 2011). Dit ondanks het feit dat landen als China veel meer zijn gaan exporteren.

De groeiverwachtingen voor de opkomende landen zijn beter dan voor de traditionele afzetmarkten van Nederland en Duitsland (IMF, World Economic Outlook Update, 25 januari 2011). Het is daarom begrijpelijk dat het vertrouwen van het Duitse bedrijfsleven ook voor de toekomstige economische ontwikkeling groot is.

Goede realisaties en positieve verwachtingen kunnen dus (verschillen in) het producentenvertrouwen verklaren. Investeringen in kennis lijken geen rol te spelen, gelet op de wijze waarop het producentenvertrouwen in de praktijk wordt gemeten.